

Tá konufólkini atkvøddu gjørdust menn tystir

Ongantið fyrr hava føroyingar innflutt so nógv rúsdrekka sum nú — umframt tað sterkara ølið, sum vit sjálvir bryggja. Á ar um á kjakast vit um rúsdrekkaalógina. Tá gjørdur fólk eisini fyrst í hesari öldini.

Politiskan týðning

Tá frihandilin kom í 1856, fingur allir teir nýggju handlarnir loyvi at selja rúsdrekka, eisini upp á borg. Mangar eru søgur um ta vanlagnu, sum rakti hús og heim av rúsdrekkaavum. Menn drúkku og settu jørðina í veð, og stundum mistu teir alt.

Í 1903 og í 1905 samtykti lögtingið at heita á ríkisdagin um at gera rúsdrekkaSKIPANINA strangari. Málið dró út — og móttøðumenninir hjá Jóanesi Patursson vildu vera við, at hann sum fólkatingsmaður hevði lagt fót fyrri lögtingssamtyktini.

Helst var hetta ein orsök til, at hann tapti fólkatingsvalið so syngjandi í 1906 móti sambandsmanninum Oliver Effersøe.

Kvinnurnar atkvøddu

Tá í tíðini høvdu kvinnurnar ikki valrætt. Men lögtingið hevði, tá tað samtykti áheitanina á ríkisdagin um strangari rúsdrekkaalóg, eisini samtykt at mæla til, at kvinnurnar skuldu hava atkvøðurætt til folkaatkvøðuna um hetta mál.

Ríkisdagurin tók undir við hesum — og fyrri fyrstu ferð sluppu kvinnurnar í Føroyum at greiða atkvøðu. Øll 25 ár og eldri, eisini kvinnurnar, høvdu atkvøðurætt, tá folkaatkvøða var í nóvember-desember 1907 um ta nýggju rúsdrekkaSKIPANINA.

Stórir meiriluti

Bæði landstingið og folkaatvøðu samtyktu áheitanina frá lögtinginum, sum sostatt varð lóg. Eftir lógini skuldi hvør einstøk føroysk kommuna selja avgera, antin tað skuldi vera loyvt at selja og skonkja út brennivín alment ella ikki.

Úrslitið varð, at stórir meiriluti var fyrri at forbjóða sølu og útskonking — í øllum kommunum. Táð er sjálvandi ógjørlegt at siga, hví meirilutin imóti var so stórir — mongum dámdi tá sum nú at smakka sær á — men gitt verður, at konufólkini fóru mannsterk á val og atkvøddu nei! Tey høvdu fingið ivaleyst av hesum fullu monnum!

Sjálvt í heilt stórum bygðum var so at siga ongin atkvøða fyrri sølu og útskonking. Onkustaðni var munurin tó ikki so øgilliga greiður, t.d. í Bø og í Svinoy.

Nógvar góðar

Eitt fullfíggið yvirleit yvir folkaatkvøðuna um rúsdrekka finst í bókini »Tilburður í okkara öld 2« eftir Finnboğa Ísakson. Hon er júst útkomin.

Fýra ár eru liðin, síðani Finnboği Ísakson skrivaði ta sera væl umtókta bind 1 í hesi røð. Táð var um ári 1901-1905. Hetta bindið fevnir um ári 1906-1909.

Í hesari bókini, sum hevur 275 síður og ein hóp av myndum, er — eins og í bindi 1 — ein rúgva av góðum søgum: um Samal Petur í Fuglafirði, sum fekk ein heilsølumann í Keypmannahavn dæmdan fyrri svið. Um alt hóvastakið, sum varð gjørt burtur úr kongsvitjanini í 1907. Um tann klovning, sum kom í føroyskan politikk. Um ta nýggju grindareglugerðina. Og mangt, mangt annað.

»Tilburður í okkara öld 2« kostar 190 kr. innbundi. Útgevni er forlagið Frøi.

Framsýning í Dagdvøljuni

Í dag kl. 10.00 letur upp listaframsýning í Dvøljuni í SMS.

Trý fólk eiga verk á hesi framsýning. Arrangør Joensen, Vilhelm Andersen og Finnleif Mortensen.

Framsýningin varar til sunnudagin 20. desember, tá opið er kl. 14.00 - 23.00.

Annars er opið frá kl. 9.00 til 19.00.

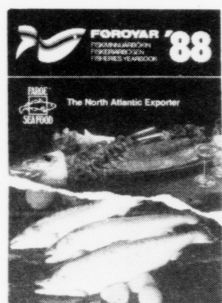
Rit og yrkingar

Nancy Vesturbú hevur á egnum forlag givið út bókina »Rit og yrkingar«.

Hetta er eitt savn við yrkingum og ritgerðum, fyrr hava staðið í bløðum og tíðarritum, eitt nú Varðanum.

Á permuni er málningur, høvundurin sjálvur hevur gjørt.

»Rit og yrkingar« er 94 síður og kostar heft 120 kr.

Fiskivinnu-árðókin á triðja sinni

Í næstu viku kemur Fiskivinnu-árðókin 88 út.

Hetta er triðja árið á rað at bókini kemur, og hon er sostatt ikki nokur døgnfluga í føroyskari bókaútgávu.

Fiskivinnu-árðókin hevur tænt føroyska vinnulivinum, síðani hon kom út á fyrsta sinni, og fyrirkurarnar eru ikki so fáar, sum hava fingið avtalur í lag uttanlands, við eini lýsing í Fiskivinnu-árðókin.

Bókin tænar føroyska vinnulivinum á tann hátt, at hon verður send um meginpartin av heiminum.

Føroyingar eiga ein av heimsins fremstu idnaðum á fiskivinnuøkinum, og tí er tað við eldhuga at útlendingar fylgja við í, hvat fyrirferst í Føroyum.

Tí er Fiskivinnu-árðókin ein framur gáva til vinir og kenningar uttanlands. Hon er skrivað á føroyskum, donskum og enskum, og tí lætt lesilig hjá øllum.

Eins og ári frammanundan, leggur Atli Dam, lögmaður, fyrri við at

greiða frá føroyskari fiskivinnu, og avbjóðingum frammanfyri stav.

Síðani hava aðrir orðið. Vilhelm Jóhannesen, landsstýrismaður, skrivar um alivinnuna, Kjartan Hoydal, fiskivinnustjóri, skrivar um fiskiloyvini, Hjalti í Jákupsstovu, fiskifrøðingur um fiskastovnarnar, Osmund Justinussen, formaður í Føroya Reidarafelag skrivar um væntandi fiskiskapin, Árni Olafsen, serkønur í føroyskum málum í danska úttanríkisráðnum, skrivar um tollviðurskipti, og Bjarti Mohr skrivar um framtíðar fiskiútflytning, fyrri at nevna nakrar av teimum, ið skriva.

Í Fiskivinnu-árðókinum er hópur av greinum og myndum um føroyskar fyrirkur, ið gera útgerð til fiskivinnuna, sum er væl umtøkt uttanlands.

Í næstu viku verður bókin at fáa í handlunum, men hon fæst eisini beinleiðis frá útgevarunum. Hon kostar eins og ári frammanundan 150 kr.

Kærleiks-søga í fremm-fremmandum umhvørvi

Skaldsøgur á føroyskum eru sum lundir á jólanátt, men nú er so tann fyrsta í hesum árinum komin. Táð var eisini um tað reppið, at eingin skaldsøga skrivari til vaksins kom í 1987.

Táð er Hogni av Heiði, sum hevur skrivað »Táð heita summarið«. Hon er sum heild stak ódrvisi sammet við føroyskar skaldsøgur annars. Hon fer ikki fram í Føroyum, og hon hevur ikki føring sum høvuðsperson. Hetta er helst endin í føroyskum skaldskapi.

»Táð heita summarið« fer fram í Suðureysturasi í miðjum sjeitiárinum, og baksýnið er kriggið. Men høvuðstraðurin í søgugongdini er kærleiki, kærleiki millum ólík menniskju, kærleiki, sum vinnur á áramuni og øðrum munum við. Kærleikin ber út um deyðans mark, livsneistin, kærleikin og ævin-

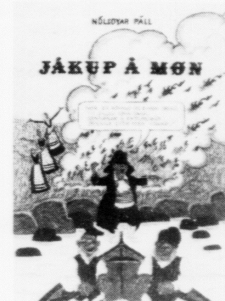
leikin eru samantvunnen.

Eitt afturat skilir »Táð heita summarið« frá føroyskum bókum flest. Høvundurin er í sinum lýsingum av kærleikslivinum nógv meira bersøgin, enn vit eru vonandi her á landi. Hann skrivar vakurt og fullkomiliga opinskárað.

Hogni av Heiði hevur stóran kunneika til Suðureysturasi. Hann hevur ferðast nógv í serstakliga Viet Nam, og hann er giftur vietnamesiskari konu, Nhu, og er skaldsøgan ognuð henni.

Mentunargrunnur Studentafelagsins gevur út »Táð heita summarið«, sum er 136 síður og kostar heft 140 kr.

Teknimyndarøð um Jákup á Møn

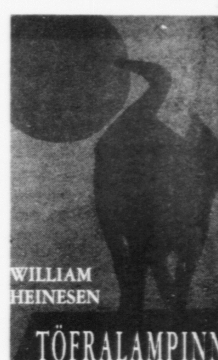
Tátturin Jákup á Møn man vera millum mest kendu táttir í Føroyum, og tað er ein tann kendasti táttayrkjari okkara, ið hevur yrkt hann, nevniliga Nólsoyar Páll.

Føroya Skúlabókgrunnur hevur nú givið Jákup á Møn út sum myndarøð. Óli Petersen hevur teknað myndirnar, og tey bæði Paulivar Andreassen og Ása Magnussen hava lagt heftið til rættis og staðið fyrri innganginum uppá 8 síður, aðrenn sjálv skemtliga myndarøðin byrjar. Myndarøðin er í litum. Soleiðis sum hon er skipað, er røðin væl brúkilig í undirvisingini, men eisini til fólk flest, ið als ikki júst ganga í skúla ella undirvisa.

Til undirvisingarbrúk er gjørt arbeidshefti til Jákup á Møn, ætlað framhaldsdeildini í folka-skúlanum, hesum standa tey bæði Ása Magnussen og Paulivar Andreassen eisini fyrri. Annars er heftið væl nýttligt í frálæruni á øllum aldurstigum.

Til heftið fæst eisini ljóðband, har Martin Torgard kvøður Jákup á Møn. Kostnaðurin fyrri myndarøðina Jákup á Møn er 60 kr., arbeidsheftið kostar 16 kr. og ljóðbandið 120 kr.

Heftið fæst í bókaútgávu og arbeidshefti og band í Bókamiðsøluni.

Gandalampin

Stuttsøgusavnið »Laterna Magica« hjá William Heinesen er nú komið á íslenskum og kallast »Töfralampinn« (gandalampin).

Porgeir Porgeirsson hevur umsett søgur. Hann hevur umsett fleiri bókur hjá William Heinesen til íslendskt.

Myndirnar hevur høvundurin sjálvur gjørt og tær eru tær somu um vóru í donsku útgávu.

Frimerki

Karl-Heinz Schöne, eysturtýskur frimerkjasavnari, vil fegin hava brævasamband ella samband við onkran, hann kann byta um frimerki við.

Hann er lærari og skrivari á týskum, enskum ella donskum.

Karl-Heinz skrivar, at hann er formaður í einum arbeidsbolki »Nordurland« í fylkjnum Halle og Magdeburg. Hetta er ein bólkur fyrri frimerkjasavnarar. Karl-Heinz hevur serligan áhuga fyrri Føroyum og heldur ofta fyrirlestrar um oyggjarnar eins og hann skrivar í norska tíðarritið »Færøysamleren«.

Bústaðurin hjá Karl-Heinz Schöne er 402 Halle. Feurbachstrasse 11. DDR.

Filmsfjølgið

er øft hugafelag fyrri øll filmshugði. Sýningar felagsins eru annanhvønn sunnudag kl. 16.00 í Sjonleikarhúsinum.

Filmsfjølgið avgreiðir flest allar spurningar viðvíkjandi filmi. Tannstund er alment og ókeypis á tlf. 11182 eftir vanligari arbeids tíð, ella um postadr. postboks 2118, Tórshavn.

(Skuldi onkur havt áhuga, er vitjanaradr. Fútalág 43. Tórshavn).